

דיורייה ואח'

ע"י ב"כ עור"ד תמר פלג-שריק ואח'

מחמוקד להגנת הפרט

רחוב חתנאים 12 תל-אביב 69209

פקס: 03-7440621

העותרים

נ ג ד

1. מפקד מוזקן הכליאה הצבאי "עופר"

2. מפקד כוחות צה"ל באיו"ש

שניהם על ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים ירושלים

המשיבים

הודעה משלימה מסעם פרקליטות המדינה

1. בעתירה זו מבקשים העותרים, כי בית המשפט יורה למשיבים לנמק, מדוע לא יתירו לעותרים 1-3 לקבל ביקורי משפחות סדירים במתקן המעצר הצבאי "עופר" המצוי באיו"ש.

2. ביום 29.1.03 הגשנו את תשובתנו לעתירה במסגרתה חסרתנו כי למשיבים אין כל חתנגדות עקרונית לקיום הביקורים, והם פועלים בחתמדה על מנת לאפשר קיום ביקורים שמאלח: אלא שבשל בעיות אובייקטיביות שונות, שרובן נגזרות מחמצב הבטחוני הקשה בשטחים, לא החלו עד לאותה עת ביקורי משפחות במתקן המעצר בעופר. יצויק, כי מאותם טעמים גם הופסק למשך זמן רב קיומם של ביקורי משפחות מאיו"ש למתקני הכליאה ולבתי הסוחר ב'שראל, בהם מוחזקים עצירים ואסירים מאיו"ש.

עד חוספנו והודענו בתודעתנו, כי המשיבים מנסים לחתגבר על הבעיות האמורות בדרכים שונות, ולחדש את הביקורים, ובאותה הודעה נמסר כי ככל הנראה כבר בחודש פברואר 2003 יחלו ביקורי משפחות למתקן עופר של תושבי חלק מערי איו"ש שקרוביהם עצורים במתקן.

3. עוד נמסר בחודעה זו, כי בעבר, במשך שנים רבות, אורגנו ביקורים של משפחות עצורים תושבי השטחים אצל קרוביהם העצורים במתקני המעצר, בסיוע ארגון חצלב האדום. באמצעות שיתוף הפעולה עם חצלב האדום, שעבד מול המשפחות הפלסטיניות, תכין רשימות של המבקרים, טיפל בקבלת התורים וארגן את החסעות, היה קל יותר לארגן את

ביקורי המשפחות. אלא שמאז חודש אוקטובר 2000, עם התדרדרות המצב הבטחוני, וביתר שאת מאז יציאת צה"ל למבצע "חומת מגן", התקשה ארגון הצלב האדום לסייע בהסדרת הביקורים, ועקב כך שובשו הביקורים, ובסופו של דבר אף נפסקו לגמרי.

4. בהודעה חוץ, כי במהלך התקופה האחרונה, קיימו רשויות הצבא מגעים מתמידים עם ארגון הצלב האדום, וניסו לחגיע לחידוש הביקורים המאורגנים בסיועו. במסגרת מגעים אלה ווגיעו מדינת ישראל וארגון הצלב האדום בקיץ 2002 לסיכום, שאיפשר את חידוש הביקורים של תושבים מרצועת עזה אצל קרוביהם הכלואים בכל מתקני הכליאה המצויים בישראל. ואכן, מאז תחילת חודש אוגוסט 2002, יכולים תושבי רצועת עזה לבקר אצל קרוביהם הכלואים במתקני הכליאה (בכפוף לחריגים פרטניים).

בחמשך לכך נמסר, כי מדינת ישראל והצלב האדום הגיעו בסתיו 2002 לסיכום מסוים, לפיו יסייע ארגון הצלב האדום בארגון תוכנית לביקורי משפחות במחנה "עופר", וכן גם במתקני מעצר אחרים, וזאת - בשלב ראשון - למשפחות עצורים המתגוררות בנפות מסוימות בשטחי אי"ש. כאמור, בהודעה קודמת זו נמסר, כי לפי התכנית, במהלך חודש 2/03, יחלו כנראה הביקורים.

5. חזיון בעתירה התקיים ביום 16.2.03 ובמהלכו מסר ב"כ המשיבים כי הביקורים עומדים להתחיל ביום 9.3.03, כאשר בשלב ראשון יקוימו ביקורים של תושבי הערים יריחו קלקיליה ורמאללה. כן נמסר כי קיימת כוונה להרחיב תביקורים גם למקומות אחרים, ככל שזמצב בשטח יאפשר זאת.

6. בהתחשב בהודעות אלה תחליט בית המשפט הנכבד, כי אין צילה להתאמת צו על הנאי. עם זאת הוחלט להשאיר העתירה תלויה תעמדת, במטרה לבחון לאחר כשלושה חודשים אם שיזדו הדסעה הורהבו למקומות ישוב נוספים ברחבי האזור. על פי תחלטה בית המשפט, נסרס להלן את ההתפתחויות שאירעו בנדון מאז מועד הדיון הראשון ועד עתה.

7. ביום 9.3.03. לאחר מאמצים מרובים, אכן הוחל בקיום ביקורי משפחות מאי"ש אצל עצירים ואסירים הכלואים במתקני כליאה ובבתי סוחר שונים בישראל. במסגרת הביקורים, בשלב ראשון, התאפשר ביקור של משפחות חגרות בנפות יריחו, רמאללה וקלקיליה.

יצוין כי מוזבר במבצע רב היקף, שכן כל ביקור מחייב התארגנות, ליווי האוטובוסים, מעבר במחסומים רבים, תיאום מראש, וכיו"ב.

כדי להבחיר היקף הביקורים יצוין כי עד היום (חיינו במשך כארבעה חודשים) קוימו כ-130 ביקורים שונים (במונח "ביקור" הכוונה לביקור של קבוצת משפחות מאחת מהנפות הנ"ל במתקן כליאה או בית סוחר כלשהו). המבקרים חובלו במאות אוטובוסים, וסך הכל ביקרו את קרוביהם למעלה מ-6000 מבקרים. הביקורים קוימו אצל עצירים ואסירים

הכלואים במתקני הכליאה הצבאיים בקציעות ובמגדוז ובבתי הכלא של שבי"ס בגבעתיא, שטא, אשקלון, ניצן ועוד.

להמושת הנושא מציב טבלת הסוקרת את הביקורים שבוצעו, ומסומנת כנספח מש/1.

8. במקביל לקיום ביקורים אלה, תוכנן לבצע ביקורים גם אצל הכלואים במתקן הכליאה בעופר תחל מיום 10.3.03. הביקור הראשון במקום אכן קיים ביום 10.3.03. אלא שכמה דקות לאחר תחילת הביקור, ביקשו העצורים להפסיק הביקור וביקשו לעזוב את מתקן הביקורים. לטענתם, התנאים במתקן הביקורים מנעו קיום ביקור "כחלכתי" ולכן הודיעו כי הביקורים לא יתחדשו עד שלא תענינה דרישותיהם לשיפור תנאי המתקן ותנאי הביקור.

ציין, כי הצלב האדום, שאינן הביקור, לא סבר כי לא יוזן היה לקיים הביקור.

9. בעקבות אירוע זה נבחנו דרישות העצורים ונבחנה האפשרות להענות לבקשותיהם.

במקביל, הגיעו למקום ביום 16.3.03, בעקבות האירוע, נציגי הצלב האדום, והמליצו להענות לכמה מהדרישות שהעלו העצורים. כך למשל, דרישות העיקריות של העצורים היתה כי המרחק בין הכלואים למבקרים בעת הביקור, שחיה מרחק של כ-90 ס"מ, יוקטן מאד, והצלב האדום המליץ להענות לבקשה זו.

בעקבות כך נבחן הענין והוחלט להענות לבקשה זו בחיוב, ולפיכך, בתוך כמה ימים, הוקטן המרחק ל-15 ס"מ. כן הוחלט לכתב לקראת העצורים בנושאים שונים נוספים.

10. בעקבות ביצוע שינויים אלה נקבע ביקור נוסף, בתיאום עם הצלב האדום ליום 23.3.03. אלא שזעזורים חדשים למשפחותיהם שלא להגיע לביקור זה, שכן עד לאותו מועד לא נענו כל דרישותיהם, ועל כן בוטל הביקור.

11. בעקבות התפתחויות אלה שלח הצלב האדום מכתב לרשויות הצבא, בו תיאר את השתלשלות האירועים שפורטה לעיל, וציין כי למרות שכל השיפורים שהומלצו על ידי הצלב האדום - בוצעו, סירבו נציגי העצורים לקבל את ביקורי המשפחות.

הצלב האדום הדגיש שהוא היה מוכן להתחיל מחדש את תוכנית ביקורי המשפחות לעופר בתנאים ובנסיבות הנוכחיים, האת בשינוף הפעולה של כל הדרישות הישראליות הרכבניות, אלא שהיו אלה נציגי העצורים שסירבו לקבל ביקורים אלה. לפיכך הודיע הצלב האדום כי הוא תחליט לבסל, בעלב הנוכחי, את האוטונוסיה שהחמצו לצורך קיום ביקורי המשפחות במתקן הכליאה עופר, עד להודעה חדשה, וחביע את אכזבתו מהמצב שנוצר. הצלב האדום הדגיש כי הוא יהיה מוכן לחדש את ביקורי המשפחות לעופר אם העצורים ישנו את החלטתם. במקביל ציין, כי תוכנית ביקורי המשפחות תמשיך במתחבן לכל שאר מקומות הכליאה בישראל.

12. למויות עמדה זו של הצלב האדום, החליטו גורמי הבטחון להמשיך בקיום מו"מ עם העצורים, על מנת לבחון אם ניתן להענות לדרישות הניספות שהעלו, כדי שגם במתקן עופר ניתן יהיה להתחיל סוף סוף בקיום הביקורים.

מו"מ זה הניב פירות חיוביים, ובעקבות קיומו הוחלט על צריכת כמה שינויים נוספים, הן בתנאיו הפיסיים של מתקן הביקורים והן בתנאי הביקור. בעקבות הסכמת המשיבים לעריכת השינויים הודיעו העצורים כי הם יסכימו לחידוש הביקורים, תוך המשכת המו"מ במקביל.

13. על הסכמה זו הודיעו הצדדים לבית המשפט הנכבד במסגרת בקשה משותפת שהוגשה מטעמום לדחיית מועד הדיון בעתירה, שנקבע בינתיים ליום 19.5.03. הנקשה חוגשה ביום 18.5.03, ונמסר בה כי עבודות הבניה שעל קיומן סוכם בין הצדדים, צפויות להסתיים בתוך כחודש ימים, ומוסכם על הצדדים שהביקורים יתחילו מיד לאחר מכן, בכפוף לתיאום עם הצלב האדום (ראו סעי' 4 לבקשה). כן נמסר בחודעה על התפתחויות נוספות שהתרחשו הקשורות לנושא, ובעיקר על הודעה שמסרו המשיבים לפיה יבדקו כמה דרישות נוספות שהעלו הועתרים (סעי' 5 לבקשה).

בקשת הצדדים התקבלה והדיון נדחה כמבוקש, תחילה ליום 7.7.03 ולאחר מכן ליום 17.7.03.

14. בהמשך להבנות שאליון הגיעו הצדדים, אכן בוצעו השינויים הפיסיים במתקן והושלמו בתוך כחודש ימים, לצלב האדום נמסרה חודעה על כך, וכן הודע לו כי הוא יכול להתחיל בקיום הביקורים מיידית. לבקשת הצלב האדום נקבע כי הביקורים בעופר יחלו ביום 23.7.03, שכן נדרשו לו כמה שבועות לצורך התארגנות.

יצוין, כי במקביל סוכם בתחילת חודש יולי עם הצלב האדום, כי החל מיום 21.7.03 יתאפשר לנלואים חכלואים הן בעופר והן במתקמי כלאה ובבתי סוהר בישראל, לקבל ביקורי משפחות גם של קרוביהם הגרים בשלוש נפות נוספות: טול ברס, סלפית, ובית לחם. וזאת במקביל להמשך קיום ביקורי קרובים חגרים בנפות יריחו, רמאללה וסלקלית, אשר משם הגיעו ומבקורים בארבעת החודשים האחרונים.

15. לפי התכנית הספציפית שגובשה על ידי הצלב האדום לביקורים במתקן הכלואה עופר, הביקור הראשון מנסת רמאללה יתקיים ביום 23.7.03; הביקור הראשון מנסת בית לחם יתקיים ביום 30.7.03; והביקורים הראשונים מגופת יריחו, קלקלית, טול ברס וסלפית יתקיימו ביום 6.8.03. לאחר קיום הביקור הראשון מכל נפה, מתוכננים כמות ביקורים נוספים מאותן נפות.

16. בנוסף, לקראת אמצע חודש אוגוסט, לאחר שתופעל תוכנית הביקורים משש נפות אלה, תבחן ביצע מיושמת במועל הרחבת תוכנית ביקורי המשפחות לשלוש הנפות הנוספות, תנחן בחיוב אפשרות הרחבת תוכנית הביקורים גם לנפות הנדספות שמתן עדיין אין ביקורים עקב התנאים הבטחוניים הקשים (המדובר בנפות שכם, ג'נין וחברון). בשלב ראשון תבחן אפשרות הרחבת הביקורים לנפת חברון.

17. המועדים המדויקים של הביקורים המתוכננים, והתכניות להמשך, נמסרו לב"כ העותרים, וכן חודע להם כי חל שינוי גם בנושא הקריטריונים שהנחיתו המשיבים קובעים אלו בני משפחות יוכלו לבקר את בני משפחותיהם העצורים. במתקן עופר. בנושא זה נמסר לפני כחודשיים לב"כ העותרים כי הוחלט לקיים בחינה מחדשת של הנושא במערכת הבטחון. אתמול נמסר להם, כי בחינה זו עדיין לא הסתיימה סופית, אך למרות זאת כבר הוחלט להגמיש את הקריטריונים ולקבוע שילדי עצורים עד גיל 16 יוכלו לבקרם וולא רק ילדים עד גיל 13. וכן יוכלו לבקר במקום גם אחים ואחיות של עצורים עד גיל 16, ובלבד שמספר חמבכורים המקסימלי בכל ביקור - לכל עצור - לא יעלה על שלושה, כנחוג.

למרות שכל המידע האמור נמסר לב"כ העותרים, ולמרות שהאמור מייחד למעשה לצורך לדון בניתירה, החיצו ב"כ העותרים כי הם עומדים על קיום הדין בניתירה.

18. להשלמת התמונה נוסף, כי לפני זמן לא רב חוקמה "ועדה מיעצת" לרמטכ"ל לצורך בחינת תנאי הכליאה במתקן עופר. ועדה זו חוקמה בעקבות המלצה ברוח זו שחמליץ בית משפט נכבד זוה לפני כמה חודשים במסגרת פסק דינו בבג"צ 3278/02 המוקד להגנת הפרט נ. מפקד כוחות צה"ל באי"ש (טרם פורסם).

בית המשפט תבהיר, כי אכן, בגייע הפעיל מאז ומתמיד ביקורת שיפוטית מקיפה על תנאי המעצר, אולם מטבע הדברים, ביקורת זו אינה יכולה לשמש תחליף לביקורת שוטפת על ידי גורמים נותאימים בצבא עצמו. לפיכך סבר בית המשפט שיש מקום להקמת ועדה מיעצת כאמור, שתיעץ למשיב בנושא תנאי הכליאה במתקנים.

כתב המינוי המתוקן של הועדה שהוסמכה לבחון את תנאי המעצר במתקן עופר מצ"ב כנסח מש"פ.

19. כעולה מכותב המינוי, בראש הועדה עומד שופט צבאי מיחידת בתי הדין הצבאיים בדרגת אלוף משנה, וכן חברים בועדה סגן אלוף מחיל הרפואה וסגן אלוף המשמש כמפקד משטרה צבאית מיקודית (ממצי"פ).

בכתב המינוי נקבע כי הועדה תכחז כועדה מיעצת קבועה, אשר תעסוק במעקב ומיקוח על תנאי הכליאה במתקן עופר.

עוד נקבע בכתב המינוי כי:

"על הועדה לבחון באורח שוטף את תנאי הכליאה במתקנים, הן במישור הכללי והן בהתייחס לבעיות ולמניות פרטניות."

כן נקבע כי דיווח תקופתי על ממצאי הועדה, כולל המלצות כפי שתמצא לנכון, יועבר אל הרונטב"ל, וכן אל אלוף פיקוד המרכז, ראש אכ"א, סגן ראש אכ"א וקצין משטרה צבאית ראוי.

בנסיבות אלה, אם לעותרים תהיינה טענות נוספות אודות תנאי מתקן הביקורים, ופגיותיהם לגורמי הצבא המטמלים בענין לא יניחו את דעתם, יוכלו העותרים להעלות טענותיהם לאחר מכן בפני הועדה הנ"ל, ולא יצטרפו למנות ישירות לבג"צ.

20. עוד נניין, לצורך השלמת התמונה, כי עתירה זו חוגשה על ידי שלושה עותרים שהיו כלואים בעת חגשתה במתקן עופר (וכן על ידי אמו של אחד מהם ועותר ציבורי). בינתיים, העותר 2 הועבר למתקן קציעות, ואילו העותר 3 שוחרר.

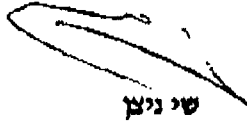
סיכום

21. מכל הנימוק לעיל עולה, כי ביקורי המשפחות מאותם חלקים מאיר"ש שבהם הונח הדבר (נפות יריחו, רמאללה וקלקיליה), שבמסגרתם מבקרים בני המשפחות כלואים הכלואים במתקני כליאה ובתי סוחר בישראל, מתנהלים נסידרם מזה ארבעה חודשים, ובמסגרתם קיבלו הכלואים בישראל כבר אלפי מבקרים. בימים הקרובים יורחבו הביקורים לשלוש נפות נוספות (בית לחם, סלמית וטול כרם), ואנו מקוים כי בתוך זמן קצר ניתן יהיה להרחיבם עוד יותר.

הביסודינו תוכננו להתחיל בחודש מרץ גם במתקן עופר, אלא שבשל דרישות שונות שהעלו הכלואים במקום, לא קוימו הביקורים. יודגש, כי עמדת הצלב האדום הייתה שהתנאים ששררו בוועתקן אפשרו קיום ביקורים באורח סביר לגמרי, ואמדתם זו אף הוכהרה לחלוטין במכתב ששלחו ביום 26.3.03, לאחר שגענו כמה בקשות שביקשו הכלואים. אולם למרות זאת, הכלואים סירבו לאפשר את קיום הביקורים, ועל כן אין להם להלין אלא על עצמם על כך שעד כה לא החלו הביקורים.

22. מכל מקום, כאמור, בינתיים יושבו עיקרי ההדורים, וביום 23.7.03 עומדים להתחיל סוף סוף ביקורים, בהסכמת הכלואים.

בנסיבות אלה, העתירה מיצתה את עצמה, ועל כן דינה להידחות.

שי ניצן

מנהל תחום תפקידים מיוחדים (בפועל)

היום, ט"ז תמוז, תשס"ג

16 יולי, 2003